

Dokument ten służy wyłącznie do celów informacyjnych i nie ma mocy prawnej. Unijne instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego treść. Autentyczne wersje odpowiednich aktów prawnych, włącznie z ich preambułami, zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i są dostępne na stronie EUR-Lex. Bezpośredni dostęp do tekstów urzędowych można uzyskać za pośrednictwem linków zawartych w dokumencie

► **B**   **DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2016/1919**

z dnia 26 października 2016 r.

w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania

(Dz.U. L 297 z 4.11.2016, s. 1)

sprostowana przez:

► **C1**   Sprostowanie, Dz.U. L 91 z 5.4.2017, s. 40 (2016/1919)

**DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE)
2016/1919**

z dnia 26 października 2016 r.

w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne normy minimalne dotyczące prawa do pomocy prawnej z urzędu dla:

- a) podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym; oraz
- b) osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania na podstawie decyzji ramowej 2002/584/WSiSW (zwanym dalej „osobami, których dotyczy wnioski”).

2. Niniejsza dyrektywa uzupełnia dyrektywy 2013/48/UE i (UE) 2016/800. Żaden z przepisów niniejszej dyrektywy nie może być interpretowany jako ograniczający prawa określone w tych dyrektywach.

Artykuł 2

Zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym, którzy mają prawo dostępu do adwokata na mocy dyrektywy 2013/48/UE i którzy:

- a) zostali pozbawieni wolności;
- b) muszą mieć adwokata zgodnie z prawem Unii lub prawem krajowym; lub
- c) są zobowiązani do uczestniczenia w czynnościach dochodzeniowo-śledczych lub dowodowych, lub mają prawo w nich uczestniczyć, w tym przynajmniej w:
  - (i) okazaniu osoby;
  - (ii) konfrontacji;
  - (iii) odtworzeniu przebiegu czynu zabronionego.

2. Niniejsza dyrektywa ma również zastosowanie do osób, których dotyczy wnioski i które mają prawo dostępu do adwokata na mocy dyrektywy 2013/48/UE, od chwili ich zatrzymania w państwie członkowskim wykonującym nakaz.

3. Niniejsza dyrektywa ma również zastosowanie – na tych samych warunkach jak te, które przewidziane są w ust. 1 – do osób, które nie były początkowo podejrzаныmi lub oskarżonymi, ale stały się podejrzаныmi lub oskarżonymi w czasie przesłuchania przez policję lub inny organ ścigania.

▼ B

4. Bez uszczerbku dla prawa do rzetelnego procesu sądowego, w odniesieniu do czynów zabronionych mniejszej wagi:

a) w przypadku gdy prawo państwa członkowskiego przewiduje nałożenie kary przez organ inny niż sąd właściwy w sprawach karnych, a jej nałożenie może być przedmiotem odwołania lub przekazania do takiego sądu; lub

b) w przypadku gdy nie można nałożyć kary pozbawienia wolności,

niniejszą dyrektywę stosuje się jedynie do postępowania przed sądem właściwym w sprawach karnych.

W każdym przypadku niniejsza dyrektywa ma zastosowanie, gdy podejmowana jest decyzja o pozbawieniu wolności, a także w czasie pozbawienia wolności, na każdym etapie postępowania do momentu jego zakończenia.

*Artykuł 3***Definicja**

Do celów niniejszej dyrektywy „pomoc prawna z urzędu” oznacza finansowanie przez państwo członkowskie pomocy adwokata, umożliwiające korzystanie z prawa dostępu do adwokata.

*Artykuł 4***Pomoc prawna z urzędu w postępowaniu karnym**

1. Państwa członkowskie zapewniają podejrzanym i oskarżonym, którzy nie posiadają wystarczających środków na pokrycie kosztów pomocy adwokata oraz stopę życiową w tym państwie członkowskim, prawo do pomocy prawnej z urzędu, gdy wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości.

2. Państwa członkowskie mogą zastosować ocenę sytuacji majątkowej, ocenę zasadności lub obie te oceny, aby ustalić, czy należy przyznać pomoc prawną z urzędu zgodnie z ust. 1.

3. W przypadku gdy państwo członkowskie stosuje ocenę sytuacji majątkowej, uwzględnia wszystkie istotne i obiektywne czynniki, takie jak dochód, majątek i sytuację rodzinną danej osoby, a także koszt pomocy adwokata oraz stopę życiową w tym państwie członkowskim, w celu ustalenia, czy zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie w tym państwie członkowskim podejrzany lub oskarżony nie dysponuje wystarczającymi środkami, aby pokryć koszty pomocy adwokata.

4. W przypadku gdy państwo członkowskie stosuje ocenę zasadności, uwzględnia wagę czynu zabronionego, złożoność sprawy oraz surowość grożącej kary w celu ustalenia, czy interes wymiaru sprawiedliwości wymaga przyznania pomocy prawnej z urzędu. W każdym przypadku kryteria oceny zasadności uznaje się za spełnione w następujących sytuacjach:

a) w przypadku gdy podejrzany lub oskarżony jest postawiony przed właściwym sądem lub sędzią w celu podjęcia decyzji w sprawie pozbawienia wolności, na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie niniejszej dyrektywy; oraz

▼ B

b) w czasie pozbawienia wolności.

5. Państwa członkowskie zapewniają przyznanie pomocy prawnej z urzędu bez zbędnej zwłoki, najpóźniej przed przesłuchaniem przez policję, inny organ ścigania lub organ sądowy, lub przed przeprowadzeniem czynności dochodzeniowo-śledczych lub dowodowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. c).

6. Pomocy prawnej z urzędu udziela się jedynie do celów postępowania karnego, w którym dana osoba jest podejrzanym lub oskarżonym o popełnienie czynu zabronionego

*Artykuł 5***Pomoc prawna z urzędu w ramach postępowania dotyczącego europejskiego nakazu aresztowania**

1. Państwo członkowskie wykonujące nakaz zapewnia, aby osoby, których dotyczy wniosek, miały prawo do pomocy prawnej z urzędu od chwili zatrzymania dokonanego na mocy europejskiego nakazu aresztowania do czasu ich przekazania albo do czasu uprawomocnienia się decyzji o odmowie przekazania.

2. Państwo członkowskie wydające nakaz zapewnia, aby osoby, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania do celów przeprowadzenia postępowania karnego i które korzystają z przysługującego im prawa do ustanowienia adwokata w państwie członkowskim wykonującym nakaz zgodnie z art. 10 ust. 4 i 5 dyrektywy 2013/48/UE, miały prawo do pomocy prawnej z urzędu w państwie członkowskim wydającym nakaz do celów takiego postępowania w państwie członkowskim wykonującym nakaz, o ile taka pomoc prawna z urzędu jest niezbędna, aby zapewnić skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

3. Prawo do pomocy prawnej z urzędu, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być uzależnione od oceny sytuacji majątkowej zgodnie z art. 4 ust. 3, który stosuje się odpowiednio.

*Artykuł 6***Decyzje dotyczące przyznawania pomocy prawnej z urzędu**

1. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy prawnej z urzędu, a także o przyznaniu adwokata są podejmowane przez właściwy organ bez zbędnej zwłoki. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby właściwy organ podejmował decyzje z zachowaniem należytej staranności, z poszanowaniem prawa do obrony.

2. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby podejrzanym, oskarżonym, a także osobom, których dotyczy wnioski, zostały poinformowane na piśmie w przypadku całkowitego lub częściowego nieuwzględnienia ich wniosku o pomoc prawną z urzędu.

*Artykuł 7***Jakość usług w zakresie pomocy prawnej z urzędu oraz szkolenia**

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, w tym w zakresie finansowania, aby zapewnić:

a) skuteczny system pomocy prawnej z urzędu o odpowiedniej jakości; oraz

▼ B

b) usługi pomocy prawnej z urzędu o jakości odpowiedniej do zagwarantowania rzetelności postępowania, przy należyтым poszanowaniu niezależności zawodu adwokata.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby pracownikom uczestniczącym w podejmowaniu decyzji dotyczących pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu karnym oraz w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania zapewniono odpowiednie szkolenie.

3. Przy należyтым poszanowaniu niezależności zawodu adwokata oraz roli podmiotów zajmujących się szkoleniem adwokatów, państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki, aby wspierać odpowiednie szkolenia dla adwokatów świadczących pomoc prawną z urzędu.

4. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby podejrzani lub oskarżeni w postępowaniu karnym, a także osoby, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania, miały prawo do zmiany – na żądanie – przyznanego im adwokata świadczącego pomoc prawną z urzędu, w przypadku gdy uzasadniają to szczególne okoliczności.

*Artykuł 8***Środki naprawcze**

Państwa członkowskie zapewniają, aby podejrzani i oskarżeni a także osoby, których dotyczy wnioski, miały prawo do skutecznego środka naprawczego na mocy prawa krajowego w przypadku naruszenia ich praw wynikających z niniejszej dyrektywy.

*Artykuł 9***Osoby wymagające szczególnego traktowania**

Państwa członkowskie zapewniają, aby przy wdrażaniu niniejszej dyrektywy uwzględniane były szczególne potrzeby podejrzanych, oskarżonych i osób, których dotyczy wnioski, wymagających szczególnego traktowania.

*Artykuł 10***Przekazywanie danych i sprawozdawczość**

1. Do dnia ►C1 5 maja 2021 r. ◄, a następnie co trzy lata państwa członkowskie przekazują Komisji dostępne dane przedstawiające stan wprowadzania w życie praw określonych w niniejszej dyrektywie.

2. Do dnia ►C1 5 maja 2022 r. ◄, a następnie co trzy lata Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z wprowadzania w życie niniejszej dyrektywy. W sprawozdaniu tym Komisja dokonuje oceny wprowadzania w życie niniejszej dyrektywy pod względem prawa do pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu karnym, a także w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania.

▼ B*Artykuł 11***Nieobniżanie poziomu ochrony**

Żaden z przepisów niniejszej dyrektywy nie może być rozumiany jako stanowiący ograniczenie lub odstępstwo od praw i gwarancji procesowych, które są zapewnione na mocy Karty, EKPC lub innych stosownych postanowień prawa międzynarodowego lub prawa któregośkolwiek z państw członkowskich zapewniającego wyższy poziom ochrony.

*Artykuł 12***Transpozycja**

1. Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia ►**C1** 5 maja 2019 r. ◀ Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

*Artykuł 13***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

*Artykuł 14***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.